

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 17 มกราคม 2545

Microsoft วิธีการดำรงชีวิต และเงินปันผล

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

ปี 2544 ต้องถือเป็นปีของ Microsoft หากพระพรหมมีจริง พระพรหมคงยืนอยู่ข้าง Microsoft ด้วยลิขิตแห่งพรหม อนาคตของ Microsoft ในปี 2545 แลดูสดใส

เมื่อปี 2543 ปิดม่านแห่งกาลเวลา Microsoft มีฐานะ ‘ลูกผีลูกคน’ เมื่อต้องคำพิพากษาฐานละเมิดกฎหมายป้องกันการผูกขาด (Anti-Trust Law) ผู้พิพากษาโทมัส เพ็นฟิลด์ แจ็กสัน (Thomas Penfield Jackson) สั่งให้ Microsoft แยกเป็น 2 บริษัท คำพิพากษานี้ย่อมมีผลในการสลายอาณาจักรของ Microsoft และลดทอนอำนาจผูกขาดของ Microsoft ในธุรกิจคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์

Microsoft ภายใต้การนำของบิล เกตส์ (Bill Gates) กำหนดยุทธศาสตร์การเตะถ่วงการดำเนินคดี เริ่มต้นด้วยการยับยั้งมิให้นำคดีขึ้นสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกา (Supreme Court) โดยทันที หากแต่ให้ผ่านศาลอุทธรณ์ (Appeals Court) ยุทธศาสตร์การถ่วงเวลาดังกล่าวนี้มีเข็มมุ่งที่จะรอกคอยรัฐบาลพรรครีพับลิกัน เพราะเชื่อว่า พรรครีพับลิกันเป็นมิตรกับธุรกิจยักษ์ใหญ่มากกว่าพรรคเดโมแครต

Microsoft ประสบความสำเร็จในการนำคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ พร้อมทั้งสามารถพิสูจน์ได้ในระดับหนึ่งว่า ผู้พิพากษาแจ็กสันมีทัศนคติเป็นปรปักษ์กับ Microsoft นอกจากนี้คำพิพากษาจะอุดมด้วยถ้อยคำตำหนิและประณาม Microsoft แล้ว ผู้พิพากษาแจ็กสันก็มิได้สงบปากสงบคำ หากยังให้สัมภาษณ์ประณาม Microsoft อีกด้วย บทสัมภาษณ์บางบทมุ่งเล่นงานเรื่องส่วนตัวมากจนเกินไป ดังเช่นการกล่าวหาว่า บิล เกตส์เป็นคนมีปมด้อยที่เรียกว่า Napoleonic Complex และบรรดาผู้บริหาร Microsoft ล้วนเป็นเด็กอมมือที่ยังไม่โตเป็นผู้ใหญ่

ศาลอุทธรณ์มีมติให้ผู้พิพากษาแจ็กสันพ้นหน้าที่ในการพิจารณาคดี Microsoft พร้อมทั้งกลับคำพิพากษาหลายต่อหลายประเด็น และส่งคดีกลับไปให้ศาลระดับล่างพิจารณารวมทั้งแต่งตั้งผู้พิพากษาคอลลีน คอลลาร์-โคเตลลี (Colleen Kollar-Kotelly) เป็นผู้รับผิดชอบ

ผู้พิพากษาคอลลาร์-โคเตลลียึดจุดยืนประนีประนอม การถล่ม World Trade Center ในเดือนกันยายน 2544 ยิ่งเป็นปัจจัยกดดันให้อัยการแห่งสหรัฐอเมริกาต้องประนีประนอม

กับ Microsoft ทั้งสองฝ่ายบรรลุข้อตกลงในเดือนพฤศจิกายน 2544 อาณาจักร Microsoft ยังคงดำรงอยู่ มิได้ถูกแยกกลายเป็นบริษัทเล็กบริษัทน้อย

Microsoft ตกลงที่จะเปิดเผยข้อมูลของ Windows Operating System เพื่อให้บริษัทอื่น ๆ สามารถพัฒนาผลผลิตเพื่อแข่งขันกับ Microsoft ได้ ขณะเดียวกัน Microsoft ตกลงที่จะไม่ตอบโต้และฟ้องร้องบริษัทคอมพิวเตอร์ที่ได้ใช้ซอฟต์แวร์ของ Microsoft ทั้งสองฝ่ายตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระอันประกอบด้วยกรรมการ 3 คน เพื่อติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อตกลง

ข้อตกลงข้างต้นนี้ถือประโยชน์ Microsoft อย่างเห็นได้ชัด จนถือเป็นชัยชนะของ Microsoft ได้ อย่างไรก็ตาม คดีการรวบอำนาจผูกขาดของ Microsoft ยังไม่สิ้นสุด แม้รัฐบาลส่วนกลางจะบรรลุข้อตกลงกับ Microsoft แล้ว แต่มลรัฐหลายต่อหลายมลรัฐยังไม่ยอมรับข้อตกลงนี้ ในจำนวน 18 มลรัฐที่เป็นคู่ความของ Microsoft มีถึง 9 มลรัฐที่ไม่ยอมลงนามในข้อตกลง โดยที่มลรัฐ West Virginia ยื่นฟ้อง Microsoft ในฐานะละเมิด Anti – Trust Law ในศาลแห่งมลรัฐ

Microsoft เติบโตใหญ่จากธุรกิจคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ แม้การเติบโตใหญ่จะเป็นผลจากการลงทุนด้าน R&D ในการพัฒนาผลผลิตอย่างไม่หยุดยั้ง แต่ก็มีโอกาสได้ว่า Microsoft พยายามรวบอำนาจผูกขาด บางครั้งด้วยวิธีการอันไม่เป็นธรรม Microsoft เติบโตเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ในเวลาอันรวดเร็ว และบิล เกตส์กลายเป็นเศรษฐีมีอันดับของโลก กระนั้นก็ตาม Microsoft ยังเติบโตต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

นอกจากฐานธุรกิจคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์แล้ว Microsoft ยังรุกคืบเข้าไปสู่ธุรกิจ Computer Games และกลายเป็น ‘ผู้เล่น’ สำคัญในธุรกิจนี้ โดยที่ต้องแข่งกับ Nintendo และ Sony และมีช่องทางในการหารายได้ได้อีกมาก

การให้บริการทางอินเทอร์เน็ตเป็นฐานธุรกิจอีกกลุ่มหนึ่งที่มีอนาคตอันสดใส Microsoft ก่อตั้ง Microsoft Network หรือ MSN ในปี 2538 ในยุคสมัยที่ธุรกิจ Dot.Com กำลังรุ่งเรือง MSN ให้บริการข่าวสาร การกีฬา และ E-Commerce และถึบตัวขึ้นมาเป็น Search Engine ยักษ์ใหญ่ เคียงบ่าเคียงไหล่กับ Yahoo และ AOL (American Online) MSN กลายเป็น Search Engine ที่ประชาชนชาวอเมริกันใช้มากที่สุด แข่งหน้า Yahoo ตั้งแต่ปลายปี 2544 หนึ่ง Microsoft ชื่อ Hotmail ในปี 2540 ผู้ที่เข้า www.hotmail.com จะถูกส่งต่อไปยัง MSN

.Net Strategy เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสำคัญของ Microsoft ในอนาคต MSN เป็นประตูทางเข้าสู่ .Net Services ผู้บริโภคจะสามารถใช้บริการโทรศัพท์ เล่นเกม X-Box จองโรงแรม ซื้อตั๋วเครื่องบิน ใช้บริการ E-Commerce ชำระค่าสินค้าและบริการ นัดพบหรือ

นัดประชุม ฯลฯ ทั้งหมดนี้รวมศูนย์อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ที่พัฒนาโดย Microsoft นับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา Microsoft เริ่มให้บริการที่เรียกว่า Passport ผ่าน MSN อันเป็นพัฒนาการขั้นต้นของ .Net Services ทั้งหมดนี้เป็นการเตรียมตัวเข้าสู่ The Digital Decade

การขยายอาณาจักรธุรกิจของ Microsoft ทำให้ Microsoft เข้ามามีอิทธิพลทั้งในชีวิตทางเศรษฐกิจและชีวิตทางวัฒนธรรมของมนุษย์ โดยที่ผู้คนจำนวนมากไม่รู้ตัว และนับวันอิทธิพลดังกล่าวนี้มีแต่ทวี คนจำนวนไม่น้อยเริ่มตั้งคำถามว่า เราจะดำรงชีวิตโดยปราศจาก Microsoft ได้อย่างไร ประชาชนในประเทศที่ยากจนมากๆ อาจปลดปล่อยจากอิทธิพลของ Microsoft แต่สำหรับผู้เข้าสู่กระแสคอมพิวเตอร์ส่วนตัว (Computerization) การหลีกเลี่ยงอิทธิพลของ Microsoft เป็นเรื่องยากยิ่ง

เมื่อเร็วๆ นี้ สก็อต เบอรินาโต (Scott Berinato) เขียนบทความเรื่อง “How to Run a Microsoft-free Shop” ตีพิมพ์ใน *CIO Newsletter* (อันเป็น Online Newsletter) ฉบับวันที่ 15 ธันวาคม 2544 - 1 มกราคม 2545 (www.cio.com) ปรากฏว่าได้รับการสนทนาตอบจากผู้อ่านจำนวนมาก ส่วนใหญ่เห็นว่า ยังไม่มีระบบคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ใดที่จะทดแทน Microsoft ได้ไม่ยกเว้นแม้แต่ Linux

อาร์ต แจนเก (Art Jahnke) ตั้งคำถามเพื่อจุดวิวาทะว่า “Would You Try Life Without Microsoft ?” (*CIO Newsletter*, January 10, 2002) การที่ผู้คนยึดติดอยู่กับ Microsoft เป็นเพราะ Microsoft อำนวยความสุขให้มนุษย์ หรือเป็นเพราะภาวะจำยอม เราจะดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจาก Microsoft ได้หรือไม่ และอย่างไร

Microsoft มีฐานะการเงินอันมั่นคง เนื่องจากมีกำไรมหาศาล (ดูตารางที่ 1) แต่ Microsoft ไม่ยอมจ่ายเงินปันผล ราล์ฟ เนเดอร์ (Ralph Nader) ผู้นำขบวนการประชาชนแห่งสหรัฐอเมริกาในนามขององค์กร *Consumer Project on Technology* ส่งจดหมายเปิดผนึกถึงผู้บริหาร Microsoft โดยมีสาระสำคัญว่า นโยบายการไม่จ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นปีแล้วปีเล่า เป็นปฏิบัติการที่ทำให้ Microsoft เสี่ยงภัยแก่รัฐบาลน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ในปัจจุบัน Microsoft มีดุลเงินสดสูงถึง 36,000 ล้านดอลลาร์อเมริกัน นโยบายการไม่จ่ายเงินปันผลให้ประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิล เกตส์ เพราะเมื่อรับเงินปันผลก็ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ยิ่งฐานะร่ำรวยมากเพียงใด ก็ยิ่งต้องเสียภาษีในอัตราสูงมากเพียงนั้น แต่เมื่อยังไม่จ่ายเงินปันผลก็ยังไม่ต้องเสียภาษี

Microsoft เป็นสัตว์เศรษฐกิจโดยปราศจากข้อกังขา แต่สัตว์เศรษฐกิจยักษ์ใหญ่
 ดูจะเดียวกับ Microsoft กำลังคืบคลานเข้ามามีอิทธิพลในชีวิตทางเศรษฐกิจและชีวิตทางวัฒนธรรม
 ของมนุษย์มากขึ้นเรื่อยๆ

ตารางที่ 1

ฐานะการเงินของ Microsoft Corporation

ปีบัญชี 2540 – 2543

(ล้านดอลลาร์อเมริกัน)

ข้อมูล	2540	2541	2542	2543
1. รายรับสุทธิจากการขาย	15,262	19,747	22,956	25,296
2. เงินได้ก่อนเสียภาษี	7,117	11,891	14,275	11,525
3. เงินได้หลังหักภาษี	4,490	7,785	9,421	7,721
4. เงินได้สุทธิ	4,490	7,785	9,421	7,346

ที่มา www.business.com

หมายเหตุ ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน

หมายเหตุ

1. บทสรุปสถานการณ์ของ Microsoft ปี 2544 ดู Kevin Anderson, "Microsoft Celebrates a Good Year", *BBC News* (December 28, 2001) www.bbc.co.uk
2. ข้อมูลเกี่ยวกับ MSN (Microsoft Network) ดู Fiona Harvey, "Microsoft's Direct Connection to the Customer", *Financial Times* (December 31, 2001)
3. ข้อมูลฐานะการเงินของ Microsoft ดู www.business.com
4. ข่าวการต่อต้าน Microsoft ในประเด็นการไม่จ่ายเงินปันผล ดู Rebecca Buckman and John R. Wilke, "Nader Blasts Microsoft for Not Paying Dividend", *Asian Wall Street Journal* (January 8, 2002)